

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos LXXVI. — Izdan in razposlan 14. dne septembra 1912.

Vsebina: Št. 185. Ukaz o narejanju in porabljanju acetilena in o prometu s karbidom.

185.

Ukaz ministrstev za trgovino, notranje stvari, za javna dela in železnice z dne 10. septembra 1912. l.

o narejanju in porabljanju acetilena in o prometu s karbidom.

Za narejanje in porabljanje acetilena in za promet s karbidom se izdajajo naslednji zaukazi:

A. Gledé karbida.

§ 1.

Shranke za karbid.

Kalcijev karbid in njegovi preparati (beagid, briketid in drugi) ter drugi z vodo razkrojni karbidi se smejo dajati v promet in hraniti samo v vode ne propuščajajoče zaprtih shrankah.

Te shranke ne smejo biti narejene iz bakra ali drugih kovin, ki se vežejo z acetilenom v raznesilne spojine, in morajo, ako obsegajo več nego 10 kilogramov, v očitvidnih črkah imeti napis: „Karbid! Imeti ga je treba vedno dobro zaprtega in ga varovati pred mokroto!“

Zvarjene karbidove shranke se smejo odpirati samo mehaniškim potem, ne uporabljaje razvarilnih aparatov.

Ako se ne porabi vsa vsebina shranke na enkrat, je vzeti iz nje samo toliko karbida, kolikor se ga vsakokrat potrebuje, in shranko zopet nepropustno zapreti ali pokriti z nepropustnim, čez segajočim pokrovom.

Shranke je vkladati tako, da ne more voda do njih.

§ 2.

Hramba v poslopijih za stanovanje.

V poslopijih za stanovanje se sme hraniti največ 300 kilogramov karbida ali sličnih preparatov, in sicer v shrankah po 100 kilogramov največ.

Z ozirom na trgovinskoobičajni omot se smeje navedene številke preseči za deset odstotkov.

Za hrambo določeni prostori morajo biti kolikor moči zavarovani, da ne prodre v nje vlažnost. Kletni prostori so izključeni.

§ 3.

Hramba v prostorih za aparate.

V prostorih, v katerih so postavljeni aparati za proizvodnjo acetilenevega plina, se po navadi

ne sme vkladati več, nego peterna dnevna potrebščina karbida do skupne množine 300 kilogramov v shrankah s 100 kilogrami vsebine največ (§ 2, odst. 2).

Vkladanje množine, ki presega peterno dnevno potrebščino, je dopustno samo tedaj, ako se hrani karbid v ne več nego dveh shrankah. Ti shranki ne smeta biti hkratu odprti in ne smeta obsegati več nego vsaka po 100 kilogramov karbida (§ 2, odst. 2).

§ 4.

Skladiški prostori za karbid.

Za vkladanje karbida ali sličnih preparatov v množinah več nego 300 kilogramov do 1000 kilogramov največ (§ 2, odst. 2), se smejo — izvzemši primer § 6 — porabljeni samo posebna, odločena skladišča, ki morajo biti s polnimi zidi ločena od prostorov, v katerih stanujejo ljudje ali ki služijo ljudem za stalno bivanje. Ta skladišča morajo biti zavarovana, da ne pride vanje vlažnost in voda, in morajo biti svetla ter ne smejo imeti nikakih ognjišč in ognjevlakov. Ako je umetna razsvetljava, se sme vir luči namestiti samo zunaj za nepropustno, proti poškodbam z mrežo iz žice zavarovano stekleno zaporo (oknom). Na mesto zunanje razsvetljave lahko stopi električna notranja razsvetljava, če so vodi luči pravilno osamljeni, zavarovala nameščena zunaj in če so žarnice obdane z vsestransko zaprtim, tudi okove obdajajočim debelim obrambnim steklom. V skladiščih mora biti skrbljivo za zadostno odvajanje zraka; prevetrovalne odprtine ne smejo biti urejene, da se zapró, in morajo biti take, da dež ali sneg ne moreta skozi nje, in da eventualno nastajajoči acetenov plin lahko uhaja brez nevarnosti tudi od najvišje ležečih mest prostora. Vrata skladišč se morajo odpirati venkaj. Kleti so izključene od rabe za karbidova skladišča. Karbidove shranke je treba skladati tako, da se ne morejo samotvorno odvaliti navzdol.

Hoditi v skladišča z lučjo, pušiti in vsako ravnanje z užigali v njih je prepovedano. Na vratih ob vhodu je namestiti razločno vidno naslednji napis: „Karbidovo skladišče! Hoditi vanj z lučjo, pušiti ter vsako ravnanje z užigali je prepovedano!“

V skladiščih se smejo razen kemikalij, ki se rabijo za čiščenje acetenovega plina, hraniti samo take snovi, ki ne goré.

§ 5.

Karbidova skladišča.

V množinah več nego 1000 kilogramov se smejo karbid in slični preparati — izvzemši primer § 6 — vkladati samo v posebnih skladiščih; če ta skladišča od poslopij, v katerih stanujejo ljudje ali ki služijo ljudem za stalno bivanje, ter od sosednjih mej niso oddaljena vsaj 10 metrov, se morajo ločiti od njih z zidovi zoper požar in biti od zunaj narejena varna zoper ogenj.

Zemljišče javnih cest ter strugo rek in drugih javnih vodâ je všteti v predpisano razdaljo.

Skladišča morajo imeti lahko streho s kritjem, ki ne propušča vode, ter vode ne propuščajoča nagnjena tla, ki omogočajo odtok vode in kojih površina je vsaj za 20 centimetrov višja nego površje sosednjega zemljišča. V poplavnem ozemlju se morajo graditi taka skladišča tako, da se ne morejo poplaviti, tudi kadar sega voda najvišje, kolikor je doslej znano.

Za skladiške prostore takih skladišč veljajo v ostalem določila § 4 tega ukaza.

§ 6.

Skladanje karbida pod milim nebom.

Skladati karbid in slične preparate pod milim nebom je dopustno, ako je skladališče s plotom, žičasto mrežo ali kako drugače primerno ograjeno in vsaj 10 metrov oddaljeno od poslopij in sosednjih mej; v tem vmesnem prostoru se ne smejo skladati gorive snovi. Določilo § 5, odst. 2, se uporablja.

Karbid je skladati v nepropustno zaprtih shrankah na vodo propuščajočem ali odtok vode omogočujočem odru, ki pušča med svojim spodnjim robom in zemljo vsaj 20 centimetrov visoko praznino in je tako narejen, da do karbidovih shrank ne more priti niti podtalna voda niti povodenj.

Karbidove shranke se morajo varovati mokrote z obrambno streho ali kakim drugim pripravnim krovom in postaviti na odru tako, da so zavarovane, da se ne odvalé navzdol.

Pristop na skladališče ni dovoljen neupravičenim osebam. Hoditi na prostor z lučjo, pušiti in kakorkoli ravnati z užigali na njem je prepovedano.

Na dohodih je treba napraviti svarilne table z naslednjim, razločno vidnim napisom: „Karbidovo skladališče! Biti mora vedno suho! Tujcem je vstop prepovedan. Hoditi nanj z lučjo, pušiti in vsakršno ravnanje z užigalije prepovedano!“

§ 7.

Drobljenje.

Karbid se mora drobiti, ogibaje se kolikor moči, da se ne razvija prah; za dalje trajajoča dela te vrste je ali porabljati primerne priprave, ki branijo, da se ne dela prah, ali osebe, ki imajo pri tem posla, opremiti z respiratorji in obrambnimi očali.

§ 8.

Obrtne naprave.

Katere zaukaze je ukreniti pri obrtnih obratovaliških za izdelovanje karbida in sličnih preparatov in za trgovino s temisnovmi, se prepušča od primera do primera odločbi o obrtnopolicijski pripustnosti obratovališča.

B. Gledé acetilena.

I. Obča določila.

§ 9.

Tekoč acetilen.

Za tekoč acetilen naj veljajo določila zakona z dne 27. maja 1885. l. (drž. zak. št. 134) o obče nevarni rabi raznesil in obče nevarnem ravnanju ž njimi ter k temu zakonu izdani ukazi.

Proizvajati in uporabljati tekoč acetilen je sedaj nedopustno.

§ 10.

Zgoščen acetilen.

Zgoščen acetilenov plin z več nego 2 atmosferama absolutnega tlaka (2 kilograma na kvadratni centimeter) se sme proizvajati in dajati v promet čist in v zmeséh z drugimi plini in pari ter v raztopinah samo s posebnim dovoljenjem političnega deželnega oblastva.

Da se dobi tako dovoljenje, je treba političnemu deželnemu oblastvu predložiti natančen popis namerjanega ravnanja v treh izvodih, ki naj obsega

zlasti podatke o višini tlaka, ki se uporabi, o eventualnem mešalnem razmerju, o načinu proizvodnje, hranjenja in o načinu nameravane uporabe zgoščenega acetilenovega plina, oziroma njegovih zmesi in raztopin. Ta popis mora omogočiti zanesljivo sodbo o tem, ali so aparati in priprave, ki se rabijo pri postopku, primerno zavarovani zoper nevarnost razpoka.

§ 11.

Zmesi z zrakom.

Spravljati in hraniti zmesi acetilenovega plina z atmosferskim zrakom in z drugimi plini, ki obsegajo ali oddajajo svoboden kisik, je prepovedano.

§ 12.

Naprave za obrtniško proizvodnjo in porabljanje acetilenovega plina.

Obratne naprave za obrtniško proizvodnjo acetilenovega plina ter obrtne obratne naprave, v katerih se izdeluje in porablja acetilenov plin za posebne tehniške namene (podelovanje kovin z acetilenovimi plameni), potrebujejo v vsakem primeru odobrenja obrtnega oblastva po III. poglavju obrtnega reda. Napravo uredb za proizvodnjo in porabljanje acetilenovega plina za navedene namene v obstoječih odobrenih obrtnih napravah je smatrati za izpremembo naprave v zmislu § 32 obrtnega reda, ki jo je treba odobriti.

Na druge naprave za proizvodnjo ali porabljanje acetilenovega plina v obrtnih obratovaliških se zmislu primerno uporabljajo določila § 13 tega ukaza, ako te naprave niso naprave, ki potrebujejo odobrenja, ker so dani pogoji § 25 obrtnega reda.

§ 13.

Drugačne naprave za proizvodnjo in porabljanje acetilenovega plina.

Naprave za ne obrtniško proizvodnjo acetilenovega plina potrebujejo odobrenja političnega oblastva prve stopnje, ako znaša množina plina, ki jo je oddajati vsako uro, ob polnem obratu več nego 300 litrov. Da se dobi to odobrenje, je treba imenovanemu oblastvu, preden se začne napravna dela, predložiti potrebne načrte in popise naprave ter dodati potrebne podatke o aparatovem sestavu, ki se bode rabil.

Dovolilo za zgradbo naprave se lahko, popravši občino, podeli že na podstavi take vloge, ako

ne zahtevajo posebni javni oziri izjemoma komisijske razprave.

Dogradbo naprave je treba naznaniti političnemu oblastvu.

Pri napravah, v katerih se porabi na uro več nego 1500 litrov plina, naj se oblastvo na licu mesta prepriča, ali je naprava v redu izvršena. Isto velja o napravah za manjšo rabo plina, ako posebne okolnosti zahtevajo tako popreskušnjo naprave.

Nobena naprava za proizvodnjo acetilena, v kateri se porabi na uro več nego 300 litrov plina, se ne sme izročiti obratu, preden je oblastvo izreklo, da zoper to ni zadržka.

Za ustanovitev in začetek obrata naprav za proizvodnjo acetilena, v katerih se porabi na uro do 300 litrov plina, in za uredbo naprav za porabljanje zgoščenega acetilena zadošča, da se pisмено naznani političnemu oblastvu prve stopnje, preden se začne napravna dela; to naznanilo naj obsega potrebne napovedi o aparatom sestavu, ki se bode rabil, ter popis naprave (zlasti prostora za aparat). Oblastvo ima pravico, ako treba, zahtevati, naj se predložijo tudi načrti. V ostalem se pridržuje oblastvu na licu mesta prepričati se, ali se izpolnjujejo obstoječi predpisi, ukreniti, da se vse, kar se najde morda proti predpisom, odpravi, in ako zahtevajo to oziri javne koristi, tudi odrediti, da se obratovanje ustavi.

Občini je treba dati priliko udeležiti se komisijskih obravnjav.

Kadar se v kakovosti naprav kaj bistvenega izpremeni, se uporabljajo z mislu primerno spredaj stoječa določila.

§ 14.

Skladanje karbida ob proizvodnjo acetilenovega plina.

V primerih §§ 12 in 13 je treba gledati na to, da se izpolnjujejo predpisi, ki pridejo v poštev za skladanje karbida.

§ 15.

Obrtniško izvrševanje acetilenovih plinovodov in razsvetilnih naprav.

Obrtniško postavljanje aparatov za proizvodnjo acetilenovega plina in izvrševanje in popravljanje acetilenovih plinovodov in razsvetilnih naprav je po § 15, točka 17, obrtnega reda odvisno od dopustila.

Za izvrševanje acetilenovih plinovodov in za postavljanje aparatov za proizvodnjo plina upravičene osebe so dolžne pisati kronološki zabeležek o delih za acetilenov plin, ki so jih prevzele v izvršitev, v katerega sme vsakčas vpogledati politično oblastvo prve stopnje. Ta zabeležek je pisati ločeno od zabeležkov, ki jih morajo te osebe morda hkratu pisati o drugih delih za plin po § 3 ministrstvenega ukaza z dne 18. julija 1906. l. (drž. zak. št. 176).

§ 16.

Pridržek.

Naprave za razdeljevanje in porabljanje acetilenovega plina smejo izvrševati in popravljati in izpreminjati smejo take naprave, kar bi moglo vplivati na njihovo neprodušnost, samo za to poklicane osebe (§ 15).

II. Posebna določila.

a) O aparatih za proizvodnjo acetilenovega plina.

§ 17.

Pripuščanje aparatov.

Za proizvodnjo acetilenovega plina se smejo z izjemami, omenjenimi v § 35, porabljanje samo taki aparati, kojih sestav je politično deželno oblastvo na posebno zaprosilo na podstavi strokovnjaške presoje proglasilo za dopusten.

Za izjavo o pripustnosti mora praviloma prositi podjetje, ki namerava obratovati take aparate, in sicer pri tistem političnem deželnem oblastvu, v čigar upravnem okolišu je stojališče podjetja — gledé inozemskih podjetij stojališče njihove zaloge.

Za aparat, ki ga je dobavilo podjetje, ki nima zaloge v tuzemstvu, lahko doseže izjavo o pripustnosti tudi tisti, ki namerja postaviti aparat, pri tistem deželnem oblastvu, v čigar upravnem okolišu se naj postavi aparat.

Ako je treba za strokovnjaško presojo aparatovega sestava poskusiti aparat, se mora aparat dostaviti in pripraviti na stroške proseče stranke; pravtako mora stranka dati za poskušnjo aparata potrebni karbid ter pripraviti morda potrebno pomožno osebo.

Izjava o pripustnosti, ki jo je dalo deželno oblastvo, velja za vse v državnem zboru zastopane krajevine in dežele.

§ 18.

Oprema prošenj za pripustitev.

Vsaki prošnji za pripustitev aparatovega sestava je priložiti osnutek natančnega popisa, opremljenega z razločnim, po merilu pravilnim obrisom aparata v treh izvodih.

Ta popis, ki potrebuje odobrenja političnega deželnega oblastva, izkazuj ravnanje z aparatom in njega strežbo in obsegaj podučilo o ravnanju in o lastnostih karbida in acetilenovega plina; v podučilu je z določbo časa, porabe karbida ali plina ali drugih znakov navesti, kdaj je treba ob določeni velikosti čistilnika obnoviti čistilo. Končno je v tem podučilu navesti pravila za vedenje, ki so potrebna, da se zabranijo pri obratu naprave acetilenovega plina možne nevarnosti in njih nasledki.

Ako se namerja izvršitev aparatovega sestava za različne storilne sposobnosti, je treba o priliki zaprosila za izjavo o pripustnosti (§ 17) povedati mere glavnih sestavin, zlasti tudi porabno vsebino plinove shranke ter, ako nanese tako, množino karbidove zaloge posameznih stavbnih velikosti in jih vzprejeti v popis aparatovega sestava.

§ 19.

Pridatek podučila k posameznim aparatom.

Vsakemu aparatu za proizvodnjo acetilena se mora pridejati popis (podučilo) z obrisom vred, popolnjen z navedbo oblastva, ki je izjavilo pripustitev dotičnega zistema, in s podatki odloka o pripustitvi vstevši v njem morda predpisane pogoje, in odobren po § 18. Namestiti ga je v pripravi obliki na kraju, kjer je postavljen aparat, na očividnem mestu pod steklom in ga ohraniti vedno tako, da se dá razločno čitati.

§ 20.

Oznamenilo aparatov.

Na vsakem aparatu mora biti na lahko vidnem mestu pritrjen napis, ki naj pove ime, oziroma firmo izdelovalca, leto, v katerem je narejen, porabno vsebino plinove shranke (v litrih) in največjo pripustno storilno sposobnost aparata (plinove množine, ki jo je oddajati vsako uro v litrih); ako sta plinova shranka in razvijaj ločena drug od drugega, je na-

mestiti tak napis z dotičnimi podatki na vsakem teh aparatovih delov.

§ 21.

Storilna sposobnost aparatov.

Glavne sestavine vsakega aparata morajo biti v pravilnem razmerju k njegovi storilni sposobnosti; to razmerje je treba določiti ob strokovnjaški presoji aparatovega zistema (§ 17). Največja storilna sposobnost, ki se podaja iz tega za posamezne stavbne velikosti aparatovega zistema, se ne sme preseči med obratovanjem.

§ 22.

Aparati, pri katerih se mora snemati plinov zvonec.

Aparati, pri katerih se mora sneti plinov zvonec ali odpreti plinova shranka, da se na novo napolne s karbidom in z vodo ali da se odstranijo ostanki, tako, da more v njih nahajajoči se plin prosto uhatati, so dopustni samo za porabo plina do 100 litrov na uro in za polnitev karbida do 2 kilogramov.

§ 23.

Izzračevanje aparatov.

Vsi aparati morajo biti tako urejeni, da se morejo vsakokrat, preden se začne obrat, izračiti in da more brez nevarnosti odhlapeti zmes plinovega zraka, ki nastaja, ko se začne razvijati plin.

§ 24.

Odpiranje aparatov.

Aparatovi deli, ki se odpirajo, da se na novo napolnijo s karbidom ali vodo, ter da se odstranijo ostanki, morajo imeti priprave, ki dovoljujejo, da acetilenov plin, ki je morda v teh delih, brez nevarnosti odhlapi, preden se odpró. Take posebne priprave pa niso potrebne pri cevovodih, pipah in sličnih aparatovih delih, ki obsegajo le neznatne količine acetilenovega plina.

S pripravnimi ukrepi (zapre se voda ali kaj enakega) mora biti zabranjeno, da plin ne pride iz plinove shranke nazaj v razvijaj.

§ 25.

Plinov tlak.

Plinov tlak, ki nastaja v aparatih za proizvodnjo acetilenovega plina, ne sme presežati pri

aparatih za razsvetilne namene absolutnega tlaka 1·1 atmosfere, pri aparatih za posebne tehniške namene (obdelovanje kovin z acetilenovimi plameni) pa ne absolutnega tlaka 1·5 atmosfere.

§ 26.

Temperatura.

Temperatura, nastajajoča z razkrojevanjem karbida, ne sme v plinovem prostoru razvijajoča v nobenem trenutku vplinjivalnega procesa presegati 80 stopenj Celzija.

§ 27.

Gradivo.

Aparate je z opremo vred strokovnjaško narejati iz gradiva, ki ima odpornost, da ne izpremeni oblike in ne zarjavi. Za tiste dele, ki pridejo v dotiko s karbidom ali acetilenovim plinom, se ne smejo porabljati kovine, ki se spajajo z acetilenom v razpočne spojine, zlasti baker. Bakrene zlitine (med, bron i. d.) so dovoljene samo za pipe, zaklopnice, zavoje in slične sestavine in morajo biti vedno snažne.

Vsi aparati deli, na katere vpliva vsled acetilenovega plina zunanji ali notranji tlak in ki niso narejeni iz celega, morajo biti strokovnjaško zakovani ali varjeni. Dvojni sklad je dopusten samo pri aparatih, kjer se rabi vsako uro do 100 litrov plina. Mehko spojilo se sme rabiti samo za gostilo.

Cevi iz gume so dovoljene na aparatih za vodo, ki vodijo pod pritiskom acetilenov plin, z izjemami, omenjenimi v § 46 samo, kadar se rabijo začasno.

§ 28.

Varnostne zaklopnice, odvodne cevi.

Vsak aparat mora imeti varnostno zaklopnico ali odvodno cev, koje odvodni prerez dovoljuje izstop plina brez nedopustnega presežka tlaka.

Odvodna cev mora voditi pod milo nebo, kolikor moči nad streho, oziroma pri aparatih, postavljenih pod milim nebom, do najmanj 2 metra nad tla, in biti primerno zavarovana, da ne pride vanjo dež in sneg; nikakor se ne sme namestiti v bližini oken ali tako, da bi prišel odhlapevajoči plin v sosednje zaprte prostore ali da bi ga mogla užgati neupravičena roka. Bližine dimnikov se je kolikor moči ogibati; ako so dimniki od odvodne cevi oddaljeni manje nego 5 metrov, mora biti cev vsaj

1 meter višja nego dimnikove odprtine. V odvajalnikih dima se plin ne sme odvajati.

Pri aparatih za proizvodnjo acetilenovega plina, ki se porabljajo za posebne tehniške namene (obdelovanje kovin z acetilenovimi plameni) v zaprtih delovnih prostorih ali pod milim nebom (§ 42), lahko odpade naprava priprave za odhlapevanje, ako je ob stvarni rabi aparata porabni plinov prostor v stanu varno vzprejeti vsakočasni izdelek plina v številni eventualno dodatno vplinjavanje.

§ 29.

Čistilnik.

Vsak aparat mora imeti, da se acetilenov plin oprosti svojih nesag (amonjaka, žveplenega vodika, fosforovega vodika i. dr.) dobro delujoč, zadostno velik čistilnik, ako treba, tudi pralnik ali sušilnik.

Čistilnik se mora dati zapreti proti plinovi shranki in razvojniku ter proti plinovodu.

Ob strokovnjaški presoji aparatovega sestava, predpisani po § 17 tega ukaza, je treba dognati, ali je čiščenje zadostno in ali se sme po napovedih o obnovitvi čistila, obseženih v navodilu, ob normalnem obratu, kakor kaže izkušnja, tudi trajno pričakovati zadostno čiščenje.

Za izvršitev čistilnikov ter kakih se nahajajočih posebnih pralnikov in sušilnikov veljajo določila § 27 tega ukaza; razen tega morajo imeti gradiva, ki se pri tem uporabljajo, zadosti odpornosti proti razjedajočim vplivom čistilne ali sušilne snovi, ki se uporablja.

§ 30.

Manometer.

Porabljati manometre z živim srebrom pri acetilenskih aparatih in vodih ni dovoljeno.

Ako se porabljajo tekočinski manometri, se morajo dati zapreti in biti vsaj dvakrat tako dolgi kakor zahteva to normalni plinov tlak.

Pri samogibno delujočih aparatih je treba imeti manometrovo zatvorno pipo zaprto, dokler se redno obratuje.

§ 31.

Naredbe zoper zamrzovanje.

Nevarnost, da bi aparat zamrznil, se mora pri vseh aparatih primerno odstraniti.

Kjer se za to ne more drugače poskrbeti, se morajo porabljati za zaporne tekočine take tekočine ali raztopine, ki se strjajo ob zadostno nizki temperaturi in ne vplivajo škodljivo na acetenov plin, ki pride z njimi v dotiko, ali na ostenje posode. Isto velja gledé porabljanja tekočin ali raztopin za eventualne manometre.

Za odtajanje zamrzlih aparatov in vodov se ne smejo porabljati plameni in žareča tetesa.

§ 32.

Priprave za dajanje znamenj.

Priprave za dajanje znamenj, ki so morda nameščene pri aparatih, da naznanjajo najvišje ali najnižje dopustno stanje plinovega zvonca, morajo biti take, da v notranjem prostoru aparata ne morejo nastajati iskre.

§ 33.

Popravljanje aparatov.

Poprave, pri katerih se porabljajo zublji ali drugi pripomočki, ki lahko kaj užgó, se smejo opravljati samo tedaj, kadar je naprava docela dejana iz obrata in kadar se je acetenov plin, kar ga je bilo morda v aparatovih delih, ki jih je treba popraviti, ali ki so v zvezi z mestom, kjer se popravlja, odstranil iztisnivši ga z vodo ali kako drugače primerno. Iskati nezgoščena mesta s pomočjo odprtih plamenov je nedopustno.

§ 34.

Strežba aparatov.

Aparatom smejo streči samo odrasle in zanesljive osebe, ki poznajo njihovo uredbo in obratovanje.

§ 35.

Premični aparati, svetilnice i. e. r.

Aparati, pri katerih so tako plinovirazvojniki kakor udi gorivci prenosni (namizne svetilke, lestenci, projekcijske svetilke, svetilnice za avtomobile, vozove in kolesa, acetilenske baklje, kuhalni aparati i. dr.) ter vsi edino le pod milim nebom rabljeni stabilni aparati (cestne in vrtné svetilnice i. dr.) so izvzeti od določil tega ukaza, veljajočih za aparate, razen določil §§ 25, 26 in 27, odstavek 1, tedaj, kadar izdelek plina ne znaša več nego 100 litrov

vsako uro in cela karbidova polnitev ne več nego 2 kilograma.

Aparati te vrste za večji izdelek na uro ali z večjo karbidovo polnitvijo ter vsi prenosni ali vozni aparati za proizvajanje acetenovega plina za posebne tehniške namene (obdelovanje kovin z acetilnovimi plameni) potrebujejo v § 17 predpisano izjavo o pripustnosti in so zavezani razen določilom §§ 25, 26 in 27, odstavek 1, tudi ostalim za aparate veljajočim določilom ukaza toliko, kolikor se ob strokovnjaški presoji njihovega sestava niso posamezne razlike spoznale za dopustne.

b) O postavljanju aparatov.

§ 36.

Velikost in kakovost zaprtih prostorov za aparate.

Vsi prostori, v katerih se postavijo s trdno položenimi vodi zvezani aparati za proizvajanje acetilnovega plina, morajo biti tako veliki in imeti zlasti tudi tako notranjo višino, da je moči neovirano streči aparatu. Rabiti se ne smejo za nikak drug namen kakor za hrambo karbida (§ 3) in kemikalij, potrebnih za čiščenje acetenovega plina, in ne smejo imeti nikakih ognjišč, ognjevodov in odprtih plamen.

Prostori za trdno stoječe aparate, ki izdelajo na uro več nego 100 litrov plina ali ki so napolnjeni z več nego 2 kilogramoma karbida, morajo imeti pod, ki ne propušča vode; biti morajo nadalje zadostno svetli in se smejo kuriti samo s parom ali toplo vodo. Pri takih prostorih se mora, ako se ne streže edino le ob dnevnih luči, poskrbeti za umetno razsvetljavo prostora za aparat. Vir luči se sme namestiti le zunaj za vedno neprodušno zaprto, zoper poškodbe z žičasto mrežo zavarovano stekleno zaporó (oknom); v tisti steni prostora za aparat, v kateri je ta steklena zapora, ne sme biti nobene druge odprtine, — kjer ni to neobhodno potrebno. Ako se prostor za aparat umetno razsvetljuje z acetilnovim plinom, je treba vrhu tega poskrbeti za razsvetljavo za silo, ustrezajočo sprednjim določilom.

Vrata prostorov za aparate se morajo odpirati na zunaj in se ne smejo imeti odprta.

V vseh prostorih za aparate mora biti skrbjeno za zadostno odvajanje zraka; zračilne odprtine ne smejo biti tako urejene, da bi se zapirale, in morajo biti tako nameščene, da more plin tudi od najvišje ležečih mest prostora za aparat brez nevarnosti

odhlapevati. V ostalem naj se za zračilne cevi v zmislu primerno uporabljajo določila § 28, odstavka 2.

V prostorih za aparate v drugem odstavku oznamenjene vrste je treba imeti, če bi nastal požar, pripravljeno zadostno množino peska, pepela, prsti ali kaj takega in najmanj eno lopatico za metanje.

Neupravičenim ni dovoljeno vstopiti v prostore za aparate. Hoditi v prostore za aparate z lučjo, pušiti in kakorkoli ravnati z vžigali v njih je prepovedano. Ob vходу je na vratih napraviti razločno vidno naslednji napis: „Naprava za acetilenov plin! Tujcem je vstop prepovedan. Hoditi v njo z lučjo, pušiti in vsaka manipulacija z vžigali prepovedana!“

§ 37.

Postavljanje aparatov za proizvodnjo acetilena v poslopijih, v katerih se stanuje ali ki služijo ljudem za stalno bivanje.

Aparati za proizvodnjo acetilena za razsvetilne namene, ki so urejeni tako, da se more porabiti vsako uro do 300 litrov plina največ, ali kojih vsebina plinove shranke ne presega 600 litrov in največja zaloga karbida ne 4 kilogramov, se lahko postavijo v pripravnih stranskih in podzemskih prostorih poslopij; pri tem ne sme tak prostor imeti več nego dva aparata. Ti prostori pa ne smejo biti pod prostori, v katerih se stanuje ali ki služijo za stalno bivanje ljudem, ako se rabijo aparati, pri katerih se porabi na uro več nego 100 litrov ali za karbidovo polnitev več nego 2 kilograma, in morajo biti od njih ter od prostorov, v katerih so odprte luči ali ognjišča ali ki služijo za vkladanje lahko vnetljivih predmetov, ločeni s polnimi zidi. V stopniščih in kletih ter v prostorih, ki služijo ljudem za stalno bivanje, se ne smejo postavljati aparati za proizvodnjo acetilenovega plina, ki so v zvezi s trdno položenimi vodi.

§ 38.

Postavljanje aparatov za proizvodnjo acetilena v nalašč zato določenih poslopijih.

Aparati za proizvodnjo acetilena za razsvetilne namene, ki so urejeni tako, da se porabi na uro več nego 300 litrov, ali kojih vsebina plinove shranke presega 600 litrov in njihova največja zaloga karbida 4 kilograme, se smejo postavljati samo

v nalašč za to določenih, zoper ogenj varno narejenih in z lahkim, vode ne propuščajočim krovom opremljenih poslopijih; zoper ogenj varna naprava ni potrebna, ako je poslopje oddaljeno vsaj 10 metrov od poslopij, v katerih se stanuje ali ki služijo ljudem za stalno bivanje, ter od sosednjih mej.

Vsako poslopje za aparate mora biti od poslopij, v katerih se stanuje ali ki služijo ljudem za stalno bivanje, in od prostorov, v katerih so ognjišča ali ki služijo za skladiščenje lahko vnetljivih predmetov, ali ločeno z zidom zoper ogenj ali ležati tako, da znaša po plinovi poti merjena oddaljenost vsake odprtine v poslopiju za aparat (duri, okna, zračilna odprtina i. dr.) od omenjenih poslopij, oziroma prostorov, in oddaljenost vsake odprtine omenjenih poslopij od aparatove hiše najmanj 5 metrov.

Sprednja določila se ne uporabljajo na kurilno napravo, ki služi za ogrevanje aparatovega prostora in je z njim morda skupaj zgrajena, ako je kurilna naprava zoper ogenj varno pokrita, ako ima zoper ogenj varen pod in je od pravega aparatovega prostora ločena z zidom brez odprtine.

K zidu zoper ogenj poslopja se sme prizidati poslopje za aparat samo, če se pusti na zunaj primerno zaprta, znotraj najmanj 15 centimetrov široka zračna praznina in če se zgradi najmanj 30 centimetrov debel ločilni zid.

Od sosednjih mej bodi vsako poslopje za aparat oddaljeno najmanj 5 metrov; ako ni mogoče, da bi bilo toliko oddaljeno, mora dobiti poslopje za aparat na strani, ki je obrnjena proti sosednji meji, streho primerno presegač najmanj 45 centimetrov debel zid zoper ogenj. Po plinovi poti merjena oddaljenost odprtini, kar jih je v poslopiju za aparat (duri, okna, zračilna odprtina i. dr.), od sosednjih mej mora v vseh primerih znašati najmanj 5 metrov.

Oken ali drugačnih odprtini v zidu, ki so zaprte z žičastim steklom v železnem okviru brez zamazka ali kako drugače varno zoper ogenj, in se sploh ne morejo odpirati, ni vpoštevati ob odmeri predpisanih oddaljenosti.

§ 39.

Naprave s plinovo shranko z več nego 8 kubičnimi metri vsebine.

Pri napravah, kojih porabna vsebina plinove shranke znaša več nego 8 kubičnih metrov, morata

biti vplinjač in plinova shranka postavljena v ločenih prostorih; pri tem se lahko postavi plinova shranka tudi pod milim nebom; zavarovana pa mora biti s primerno ograjo, da nepoklicanci ne pridejo do nje. Naprave te velikosti morajo biti vsaj 10 metrov oddaljene od poslopij, v katerih se stanuje ali ki služijo ljudem za stalno bivanje, ter od prostorov, v katerih so ognjišča ali ležé lahko vnemljivi predmeti, in od sosednjih mej, in se morajo opremiti s strelovodi.

Določilo § 38, odst. 3, se uporablja.

§ 40.

Postavljanje aparatov pod milim nebom.

Pod milim nebom postavljeni, s trdno položeni vodi zvezani aparati za proizvodnjo acetilenskega plina morajo biti najmanj 5 metrov oddaljeni od prostorov, v katerih se stanuje ali ki služijo ljudem za stalno bivanje, in od prostorov, v katerih so odprta luč ali ognjišča ali ki se porabljajo za skladiščenje lahko vnemljivih predmetov, in morajo biti s primerno ograjo zavarovani, da nepoklicanci ne pridejo do njih.

Isto velja o aparatih, ki se postavijo v jamah ali sličnih zemeljskih globelih.

§ 41.

Porabljanje premičnih aparatov za razsvetilne namene.

Nosni ali vozni aparati za proizvodnjo acetilenskega plina za razsvetilne namene, ki izdelajo na uro več nego 100 litrov ali so napolnjeni z več nego 2 kilogramoma karbida, so gledé postavljanja podvrženi določilom, veljajočim za trdno stoječe aparate.

§ 42.

Porabljanje aparatov za posebne tehniške namene.

Aparati za proizvodnjo acetilenskega plina za posebne tehniške namene (obdelovanje kovin z acetilenskimi plameni) se lahko postavljajo pod milim nebom, ne da bi se pazilo na oddaljenosti, predpisane v § 40, ter v zaprtih delovnih prostorih, ako so urejeni docela za samogibno delovanje ali ako so ob ročnem obratovanju taki, da jih ni mogoče polniti, kadar je plinov zvonec v višini; nadalje ako ob stvarni rabi aparata plin ne more izstopiti iz njegovih vodnih zapor v delovni prostor in ako vsa

karbidova polnitev aparata, ako je nameščena v eni sami shranci, ne presega 2 kilogramov, ako je nameščena v več shrankah, ne presega 4 kilogramov, oziroma ob pripustitvi aparatovega zistema za določeno stavbno velikost morda določene manjše množine polnitve.

Delovni prostori se morajo dati dobro zračiti in biti tako veliki, da pride najmanj 50 kubičnih metrov zračne prostornine, ako se porablja več aparatov nego dva, pa najmanj 100 kubičnih metrov na vsak aparat. Nad aparati ter ob strani v okrožju treh metrov ne sme biti plamenov ali ognjišč; tudi mesta, na katerih se dela z varilnimi gorivci, morajo imeti najmanj to razdaljo od aparata za proizvodnjo plina.

Steklenice za kisik je postavljati tako, da so varovane zoper nedopustno segrevanje in da se ne prevrnejo; ako treba, je za oba primera preskrbeti pripravna zavarovala.

Ostanki se smejo odstranjevati iz aparatov samo, kadar ni plamenov in žarečih teles.

Za aparate, ki po delovanju in karbidovi polnitvi ne ustrezajo pogojem prvega odstavka, veljajo gledé postavljanja zmislu primerno določila §§ 36 do 40, in sicer brez ozira na to, ali gre za aparate, ki so zvezani s trdno položenimi vodi ali ne.

§ 43.

Porabljanje zgoščenega acetilenskega plina.

Shranke z zgoščenim acetilenskim plinom, ki so pripuščene v promet na podstavi posebnega dovoljenja političnega deželnega oblastva (§ 10), se smejo nameščati s pogoji, predpisanimi v dotičnem dovolilu, pod milim nebom in tudi v poslopijih, v katerih se stanuje ali ki služijo ljudem za stalno bivanje, in sicer tudi v delovnih prostorih, toda ne v stanovanjskih, spalnih in kuhinjskih prostorih. Varovati jih je treba zoper nedopustno segrevanje, da se ne prevrnejo, poškodujejo in da nepoklicani ne odpirajo zapor. Nerabljene shranke se morajo nameščati strani od prometnih poti.

Ako se porabljajo shranke za posebne tehniške namene (obdelovanje kovin z acetilenskimi plameni) v zaprtih delovnih prostorih, se morajo dati ti prostori dobro zračiti in biti tako veliki, da pride na vsako shranko, ki je v obratu, najmanj 50 kubičnih metrov zračne prostornine.

V delovnih prostorih, v katerih je pripuščeni v obratovanje več nego ena shranka, se sme

shranjevati samo toliko nerabljenih shrank, vseeno ali so napolnjene ali ne, da njihovo število ne presega števila v obratovanje pripuščenih shrank; v delovnih prostorih, v katerih je pripuščena v obratovanje samo ena shranka, je dopustno hraniti tudi dve nerabljeni shranki.

§ 44.

Naprave za začasno porabljanje.

Načasne naprave za začasno porabljanje (razsvetilne naprave za iluminacijske in razstavne namene, razsvetilni aparati za razstavnice i. dr. z menjajočim stojališčem, aparati za varjenje šin cestnih železnic itd.) se ne uporabljajo neposrednje določila tega ukaza o postavljanju aparatov. Ako se nameravajo postaviti in porabljati aparati za take namene, pa se mora to poprej naznaniti političnemu oblastvu prve stopnje, kateremu je pridržano zaukazati potrebne varnostne ukrepe.

c) O acetilenovih plinovodih.

§ 45.

Uporaba pravilnika za plin. Poskušnje z manometrom.

Za acetilenove plinovode naj v obče veljajo določila pravilnika za plin (ministrstveni ukaz z dne 18. julija 1906 l. [drž. zak. št. 176]); poskušnjam z manometrom pa je dati v podstavo ob vodovem tlaku z več nego 117 milimetri vode vsaj trojni vodov tlak.

Vsi acetilenovi plinovodi morajo biti z zaporno pripravo (glavno pipo) ločeni od aparata.

§ 46.

Gradivo.

Za acetilenove plinovode je praviloma porabljati samo železo in svinec; svinec pa samo tedaj, ako vodi leže povsem prosto in niso izpostavljeni mehaniškim poškodbam.

Kovine, ki se z acetilenovim plinom spajajo v razpočne spojine, zlasti baker, se ne smejo porabljati. Bakrene zlitine (med, bron i. dr.) so dopustne samo za pipe, zaklopnice, zavoje in slične sestavine in morajo biti vedno snažne.

Cevi iz gume so dovoljene samo za zveze s premičnimi svetilkami, kuhalnimi aparati, spajal-

nimi in varilnimi gorivci i. dr. Vsaka cev mora biti zadostno odporna in se mora neposrednje, preden se odcepi od stalnega voda ali aparata za acetilenov plin, dati zapreti s pipo; oba konca morata biti tako pritrjena, da cev ne more zdrkniti.

§ 47.

Zavarovala zoper vzratni puh.

Pri napravah za posebne tehniške namene (obdelovanje kovin z acetilenovimi plameni) mora biti plinovod, oziroma plinova shranka in čistilnik s posebnimi pripravami zavarovan, da plamen ne puhne nazaj od gorivca in da se ne umakne kisik ali atmosferski zrak (zavarovala zoper vzratne puhe, vodne predloge ali kaj enakega), priprave, kojih zistem je politično deželno oblastvo na podstavi strokovnjaške presoje proglasilo za pripraven za ta namen. Za doseg take izjave, ki se lahko združi tudi z izjavo o pripustnosti aparatovega zistema, in za popis teh varnostnih priprav, ki ga je predložiti, veljajo z mislu primerno določila §§ 17, 18 in 19 tega ukaza.

Pri napravah, pri katerih se dá koj spoznati, da kisik ali atmosferski zrak ne more stopiti nazaj v plinovo shranko in da je izključena nevarnost razpoka, ki je v tem, ni treba vstaviti posebne varstvene priprave.

Ako so v vodih za posebne tehniške namene (obdelovanje kovin z acetilenovimi plameni) vstavljena zavarovala zoper vzratni puh, mora biti zaporna pipa (§ 46) nameščena na vstopni strani zavarovala zoper vzratni puh.

d) Odstranjevanje ostankov.

§ 48.

Jame za odkladanje.

Ostanki, ostajajoči ob proizvodnji acetilenovega plina (apno, acetilenova voda, čistilo i. dr.), se morajo odstranjevati na neškodljiv način; pri tem je paziti na to, da v ostankih ni še nevpljenjenih karbidovih delov.

Pri aparatih s porabo plina do 300 litrov na uro se lahko ostanki devajo v grezuice, če so se poprej zadostno pomešali z vodo.

Za odkladanje ostankov iz aparatov z večjo porabo plina je treba napraviti dosebne jame. Te

jame smejo biti odprte, ako imajo primerno ograjo, ali pa se morajo pokriti tako, da krov varno nese, in dobiti pripravno izračevalno napravo. Nedopustno je nameščati razsvetilna telesa nad takimi jamami.

C. Kazenska in sklepna določila.

§ 49.

Prestopki.

Prestopki določil tega ukaza se kaznujejo, kolikor ne spadajo pod obči kazenski zakon ali pod kazenska določila obrtnega reda, občega ru'arskega zakona ali drugih zadevnih zakonov, po ministrstvenem ukazu z dne 30. septembra 1857 l. (drž. zak. št. 198) z denarnimi kaznimi od 2 do 200 K ali z zaporom od 6 ur do 14 dni.

§ 50.

Vedenje ob nevarnosti ognja.

Ako nastane v bližini naprave za acetilenov plin ogenj, se glavni petelin plinovega cevovoda (§ 45) ne sme poprej zapreti, dokler ni popolne gotovosti, da v tistih prostorih, katerim preti nevarnost in v katere sega cevovod, ni več nobene osebe.

§ 51.

Ravnanje o razpokih.

Ako razpoči aparat ali ako razpočijo njegovi pristojni deli, mora posestnik naprave ali njegov namestnik to nemudoma naznaniti bližnjemu varnostnemu oblastvu.

§ 52.

Naznanilo gasilcem.

Politično oblastvo prve stopnje mora krajevnim gasilcem naznaniti kraje, na katerih stojé obratovane naprave za acetilenov plin.

§ 53.

Znanstveni poskusi.

Predpisi za proizvodnjo in porabljanje acetilena ne veljajo za znanstvene poskuse v laboratorijih, preiskovališčih in enakih zavodih.

§ 54.

Izvrševanje predpisov v področju železnic.

Za področje železnic se določila tega ukaza uporabljajo toliko, kolikor ne obsegajo posebni predpisi drugačnih odredb. Določila §§ 1, 2, 4, 5 in 6 se ne uporabljajo na začasno vkladanje karbida v železničnem prometu.

Kolikor gre za obratovanje železnic, je namesto oblastev, oznamenjenih v §§ 10, 13, 17, 18, 44, 47 in 51, za predpisana uradna dejanja poklicano železniško nadzorno oblastvo (§ 8 razglasa z dne 19. januarja 1896 l. [drž. zak. št. 16]), ki naj se v primerih, v katerih je proizvodnjo zgoščenega acetilenovega plina ali postavljanje aparatov za proizvodnjo acetilenovega plina vezano na posebno oblastveno dovolilo (§§ 10 in 13), pred odločbo dogovori s pristojnim političnim deželnim oblastvom. Imenovanemu nadzornemu oblastvu je dano na voljo izročiti izvršitev in popravo acetilenovih plinovodov in postavljanje aparatov za proizvodnjo acetilenovega plina tudi takim primerno usposobljenim železniškim organom, ki nimajo dopustila, omenjenega v § 15 tega ukaza.

§ 55.

Prevoz in porabljanje karbida in acetilena v področju plovstvenega prometa.

Na prevoz in na porabljanje karbida in acetilena pri plovstvu po morju in notranjem vodovju, pri razsvetljavi obrežja ter pri pomorskem ribarstvu se ne uporabljajo določila tega ukaza.

§ 56.

Porabljanje karbida in acetilena v rudarstvu.

Ako se v rudarstvu na pridržane rudnine zgradé naprave za proizvodnjo in rabo acetilenovega plina nad zemljo (§§ 131 in 133 občega rudarskega zakona), se uporabljajo nanje predpisi tega ukaza tako, da se je pri vseh uradnih dejanjih političnih oblastev dogovoriti s pristojnimi rudarskimi oblastvi. Ustanovitev in začetek obratovanja takih naprav mora posestnik rudnika, ko so narejene, naznaniti

rudarskemu oblastvu; to oblastvo ima po § 220 in po naslednjih paragrafih občega rudarskega zakona dolžnost nadzorovati obrat, izvrševati predpise tega ukaza in odpraviti to, kar bi bilo morda zoper predpise.

Na porabljanje karbida in acetilena v rudarskih obratih pod zemljo se ne uporabljajo določila tega ukaza; potrebne varnostne naredbe naj pri teh obratih ukrenejo rudarska oblastva.

§ 57.

Ta ukaz dobi moč z dnem, katerega se razglasi.

V istem času izgubi moč ministrstveni ukaz z dne 17. februarja 1905 l. (drž. zak. št. 24).

Heinold s. r.

Forster s. r.

Roeffler s. r.

Trnka s. r.